

Uzņēmumu ienākuma nodokļu apiešana – Padome vienojas par nostāju attiecībā uz nodokļu apiešanas novēršanas noteikumiem

2016. gada 21. jūnijā Padome vienojās par projektu direktīvai, ar ko vērsas pret **nodokļu apiešanas praksi**, ko mēdz izmantot lieli uzņēmumi.

Šī direktīva ietilpst Komisijas 2016. gada janvāra priekšlikumu paketē, kuru mērķis ir stiprināt noteikumus pret uzņēmumu ienākuma nodokļa apiešanu. Pakete ir balstīta uz **ESAO** 2015. gada **ieteikumiem**, lai vērstos pret nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu (*BEPS*).

Ar direktīvu tiek risinātas situācijas, kad uzņēmumu grupas izmanto **valstu nodokļu sistēmu atšķirības**, lai mazinātu savas kopējās nodokļu saistības. Uzņēmumu nodokļu maksātāji var gūt labumu no zemām nodokļu likmēm vai dubultas nodokļu atskaitīšanas. Vai arī tie var panākt, ka ienākumu kategorijas netiek apliktas ar nodokli, ja ienākumus padara atskaitāmus vienā jurisdikcijā, kamēr citā jurisdikcijā tie nav iekļauti nodokļu bāzē. Rezultātā tiek kropļoti darījumdarbības lēmumi, un rodas risks radīt negodīgas konkurences situācijas nodokļu jomā.

Jauni noteikumi piecās jomās

Direktīvas projekts attiecas uz visiem nodokļu maksātājiem, kuriem piemēro uzņēmumu ienākuma nodokli kādā no dalībvalstīm, tostarp uzņēmumu meitasuzņēmumiem, kas atrodas trešās valstīs. Ar to nosaka nodokļu apiešanas novēršanas noteikumus šādās piecās konkrētās jomās.

- **Procentu ierobežošanas** noteikumi. Starptautisku uzņēmumu grupas var finansēt grupas vienības augstu nodokļu jurisdikcijās, izmantojot parādu, un rīkoties tā, ka paaugstinātus procentus tās atmaksā meitasuzņēmumiem, kuru rezidence ir zema nodokļa jurisdikcijās. Rezultāts ir samazinātas nodokļu saistības grupai kopumā. Lai **novērstu šādu praksi**, direktīvas projektā ir paredzēts ierobežot to procentu apmēru, kurus nodokļu maksātājs ir tiesīgs atskaitīt taksācijas gadā.
- **Izceļošanas nodokļa uzlikšanas** noteikumi. Uzņēmumu nodokļu maksātāji var mēģināt samazināt maksājamās nodokļus, pārvietojot savu rezidenci nodokļu vajadzībām un/vai aktīvus uz zema nodokļa jurisdikciju. Izceļošanas nodokļa uzlikšana **novērš nodokļu bāzes samazināšanu** izcelsmes valstī, ja, nemainoties īpašumtiesībām, ārpus minētās valsts nodokļu jurisdikcijas tiek pārvietoti tādi aktīvi, kuros ir ietverti pamatā esoši nerealizēti pieaugumi.
- Vispārējs noteikums par **ļaujamās izmantošanas novēršanu**. Ar šo noteikumu ir paredzēts **novērst nepilnības**, kas var pastāvēt valstu konkrētajos noteikumos par ļaujamās izmantošanas novēršanu. Uzņēmumu nodokļu plānošanas shēmas var būt ļoti izsmalcinātas, un tiesību akti nodokļu jomā parasti nepilnveidojas tik ātri, lai aptvertu visu nepieciešamo aizsardzību. Tāpēc ar vispārēju noteikumu par ļaujamās izmantošanas novēršanu ļauj nodokļu iestādēm novērst situācijas, kad nodokļu maksātāji gūst labumu no ļaujamās izmantošanas nodokļu shēmām.
- Noteikumi par **kontrolētiem ārvalstu uzņēmumiem**. Lai mazinātu kopējās nodokļu saistības, uzņēmumu grupas lielu peļņas daļu var novirzīt kontrolētiem meitasuzņēmumiem zema nodokļa jurisdikcijās. Parasti shēma ir tāda, ka vispirms kontrolētiem ārvalstu uzņēmumiem nodod nemateriālu aktīvu (piemēram, intelektuālā īpašuma) īpašumtiesības un pēc tiek pārvietoti autoratlīdzību maksājumi. Ar noteikumiem par kontrolētiem ārvalstu uzņēmumiem ārvalstu meitasuzņēmuma ienākumu, kuram uzlikts zems nodoklis, attiecina uz tā mātesuzņēmumu, kuram parasti ir uzlikti augstāki nodokļi.
- Noteikumi par **hibrīdneatbilstības pasākumiem**. Uzņēmumu nodokļu maksātāji var izmantot valstu nodokļu sistēmu atšķirības, lai mazinātu savas kopējās nodokļu saistības. Šādu neatbilstību sekas bieži ir dubulta atskaitīšana (t. i., nodokļa atskaitīšana abās valstīs) vai ienākuma atskaitīšana vienā valstī un tā neiekļaušana nodokļa bāzē otrā valstī.

Kopīga ES pieeja

Ar direktīvu tiks nodrošināts, ka Eiropas Savienībā koordinētā veidā tiek īstenoti ESAO *BEPS* apkarošanas pasākumi, tostarp 7 dalībvalstīs, kuras nav ESAO locekles. Turklāt, līdz no Komisijas tiks saņemts pārskatīts priekšlikums par kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi (KKUINB), tajā ir ņemtas vērā kopš 2011. gada Padomē notikušās diskusijas par pašreizējo KKUINB priekšlikumu.

Trijās no piecām jomām, uz kurām direktīva attiecas, tiek īstenota ESAO labākā prakse, proti, procentu ierobežošanas noteikumi, noteikumi par kontrolētiem ārvalstu uzņēmumiem un noteikumi par hibrīdneatbilstības pasākumiem. Divas pārējās, t. i., vispārējais noteikums par ļaujamās izmantošanas novēršanu un izceļošanas nodokļa uzlikšana, attiecas uz tiem KKUINB priekšlikuma aspektiem, kuri saistīti ar *BEPS*.

Apstiprināšana un īstenošana

Vienošanās tika panākta pēc diskusijām Ekonomikas un finanšu padomes sanāksmē. 2016. gada 17. jūnijā Padome, izmantojot klusēšanas procedūru, panāca plašu vienošanos.

Tā kā procedūra beidzās, nevienam neizsakot iebildumus, direktīva tiks iesniegta pieņemšanai kādā no turpmākajām Padomes sanāksmēm.

Dalībvalstīm līdz **2018. gada 31. decembrim** direktīva būs jātransponē savos normatīvajos aktos, izņemot izceļošanas nodokļa uzlikšanas noteikumus, kurus transponēt tām būs laiks līdz 2019. gada 31. decembrim. Dalībvalstis, kurām ir mērķtiecīgi noteikumi, kas ir tikpat efektīvi kā procentu ierobežošanas noteikumi, var tos piemērot, līdz ESAO panāks vienošanos par minimālo standartu vai vēlākais līdz 2024. gada 1. janvārim.

Citas iniciatīvas

Attiecībā pārējiem pasākumiem 2016. gada janvāra pasākumu kopumā nodokļu apiešanas novēršanai prezidentvalsts ir sastādījusi **ambiciozu grafiku**. 25. maijā Padome apstiprināja:

- direktīvu par informācijas apmaiņu nodokļu jomā attiecībā uz starptautiskiem uzņēmumiem;
- secinājumus par trešo valstu aspektiem nodokļu pārredzamībā.

Pasākumu kopums nodokļu apiešanas novēršanai izriet no vairākām Eiropas Savienības 2015. gada iniciatīvām. Starp tām ir 2015. gada decembrī pieņemtā direktīva par pārrobežu nodokļu nolēmumiem.

2014. gada decembrī Eiropadome atsaucās uz to, ka "steidzami jāpastiprina centieni cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un agresīvu nodokļu plānošanu gan globālā, gan ES līmenī".

- [2016. gada jūnija projekts Direktīvai, ar ko vēršas pret nodokļu apiešanas praksi](#)
- [Paziņojums presei par 2016. gada maija direktīvu par informācijas apmaiņu nodokļu jomā attiecībā uz starptautiskiem uzņēmumiem](#)
- [2016. gada maija Padomes secinājumi par trešo valstu aspektiem nodokļu pārredzamībā](#)
- [Anti-tax-avoidance proposals by the European Commission](#)
- [Press release on December 2015 adoption of the directive on cross-border tax rulings](#)

Press office - General Secretariat of the Council of the EU

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press